

„სიმულვილის ენის წინააღმდეგ ბრძოლა საქართველოში: ლაკმუსის ტესტი ადამიანის უფლებებისა და სოციალური ტოლერანტობისათვის“

ეთნიკური, რელიგიური და სექსუალური უმცირესობების გაშუქება პრესაში

მონიტორინგის კვარტალური ანგარიში

1 მაისი - 31 ივლისი

2011 წელი

„ინტერნიუსი-საქართველო“

ანგარიში მომზადებულია გიორგი თაბაგარის და დიანა ჩაჩუას მიერ

მხარდაჭერილია საქართველოში ევროკავშირის წარმომადგენლობის და ჰაინრიჰ
ბიოლის ფონდის სამხრეთ კავკასიის რეგიონული ოფისის მიერ

სარჩევი

შესავალი	3
1. პროექტის მიმოხილვა.....	4
2.მეთოდოლოგია.....	5
3. ძირითადი მიგნებები.....	7
4.რაოდენობრივი კვლევის შედეგები	8
5. თვისებრივი ანალიზის შედეგები	17
დასკვნა	20
დანართი.....	21

შესავალი

საქართველოს კონსტიტუციის მეთოთხმეტე მუხლის თანახმად “ყველა ადამიანი დაბადებით თავისუფალია და კანონის წინაშე თანასწორია განურჩევლად რასისა, კანის ფერისა, ენისა, სქესისა, რელიგიისა, პოლიტიკური და სხვა შეხედულებებისა, ეროვნული, ეთნიკური და სოციალური კუთვნილებისა, წარმოშობისა, ქონებრივი და წოდებრივი მდგომარეობისა, საცხოვრებელი ადგილისა.”

თუმცა, კონსტიტუციის თუ სხვა საკანონმდებლო რეგულაციების მიუხედავად საქართველოში მწვავედ დგას შემწყნარებლობის და განსხვავებულობის მიღების პრობლემა. ამის გათვალისწინებით საკმაოდ მნიშვნელოვანია მედიის როლი ცნობიერების ამაღლებასა და საზოგადოებაში სწორი ღირებულებების დამკვიდრების საქმეში. ტრადიციული მედია საშუალებები ჯერ კიდევ წარმოადგენენ ინფორმაციის მიღების მთავარ წყაროს საქართველოში. შესაბამისად, მნიშვნელოვანია რომ ჟურნალისტური საქმიანობის განხორციელებისას დაცული იყოს ძირითადი ჟურნალისტური სტანდარტები, როგორცაა ბალანსი, ობიექტურობა და ადამიანის ფუნდამენტურ უფლებების პატივისცემა.

მედიის მონიტორინგი სამოქალაქო საზოგადოების ფუნქციაა, რომელიც პროფესიონალური და დამოუკიდებელი ჟურნალისტიკის ჩამოყალიბებას უწყობს ხელს. მედიის მონიტორინგის პროექტი, რომელსაც „ინტერნიუსი-საქართველო“ ჰაინრიკ ბიოლის ფონდის სამხრეთ კავკასიის რეგიონულ ოფისთან ერთად, საქართველოში ევროკავშირის წარმომადგენლობის მხარდაჭერით ახორციელებს, მიზნად ისახავს ქართულ პრესაში ეთნიკური, რელიგიური და სექსუალური უმცირესობების მისამართით გამოხატული სიძულვილის ენის გამოვლენას და საზოგადოებაში დისკუსიის გაღვივებას.

1. პროექტის მიმოხილვა

ჰაინრიჰ ბიოლის ფონდის სამხრეთ კავკასიის რეგიონული ოფისი პარტნიორ ორგანიზაციებთან ერთად: „ინტერნიუსი-საქართველო“, „ადამიანის უფლებათა ცენტრი“ და „რადიო ათინათი“ ახორციელებს პროექტს „სიმულვილის ენის წინააღმდეგ ბრძოლა საქართველოში: ლაკმუსის ტესტი ადამიანის უფლებებისა და სოციალური ტოლერანტობისათვის“. პროექტი დაფინანსებულია ევროკავშირის მიერ, დემოკრატიისა და ადამიანის უფლებების ევროპული ინსტრუმენტის (EIDHR) ფარგლებში.

პროექტის ფარგლებში „ინტერნიუსი-საქართველო“ ქართულ პრესაში ეთნიკური, რელიგიური და სექსუალური უმცირესობების მისამართით გამოყენებული სიმულვილის ენის და დისკრიმინაციის მონიტორინგს ახორციელებს. მონიტორინგისთვის შერჩეულ იქნა 8 ეროვნული და 3 რეგიონალური ბეჭდური გამოცემა.

პროექტის მიზანია ქართულ ბეჭდურ მედიაში ეთნიკური, რელიგიური და სექსუალური უმცირესობების გაშუქების მონიტორინგი. მონიტორინგის გუნდის ამოცანა არის შეაფასოს რამდენად შუქდება ქართულ პრესაში უმცირესობების თემები და რა ხარისხით.

პროექტი ასევე მიზნად ისახავს ქართულ პრესაში ეთნიკური, რელიგიური და სექსუალური უმცირესობების მიმართ სიმულვილის ენის გამოყენების გამოვლენას, საზოგადოებაში მედიის მიერ ეთნიკური, რელიგიური და სექსუალური უმცირესობების მიმართ არსებულ მიდგომებზე ცნობადობის ამაღლებას, მოქალაქეებში უმცირესობებთან დაკავშირებით ინფორმირებულობის ამაღლებას და სიტყვის თავისუფლების მხარდაჭერას.

მონიტორინგი ჩატარდა 2011 წლის 1 მაისი - 31 ივლისის პერიოდში. დაფარვის არეალის და ტირაჟის გათვალისწინებით კვლევისთვის შეირჩა 11 ბეჭდური გამოცემა: „რეზონანსი“, „ალბი“ და „კვირის ქრონიკა“, „ახალი თაობა“, „ვერსია“, „კვირის პალიტრა“, „სასვალ-დასავალი“, „24 საათი“ და „Weekend“, „პრაიმტაიმი“, „ბათუმელები“, „სამხრეთის კარიბჭე“ (ახალციხე) და „ახალი გაზეთი“ (ქუთაისი)..

მონიტორინგი შედგება რაოდენობრივი და თვისებრივი კვლევის ეტაპებისგან, რომელიც ეფუძნება მსოფლიოს 35 ქვეყანაში აპრობირებულ მეთოდოლოგიას. პროექტისთვის შერჩეულმა მონიტორებმა წინასწარ გაიარეს ტრენინგი მედიის მონიტორინგში.

სიმულაციის ენის განმარტება და კანონმდებლობა

სიმულაციის ენა - წარმოადგენს ცალკეული ინდივიდის ან ადამიანთა ჯგუფის მიმართ გამოყენებულ კომუნიკაციის დამამცირებელ ფორმას გენდერული იდენტობის, ეთნიკური განსხვავებულობის, რელიგიური მრწამსის და სექსუალური ორიენტაციის ნიადაგზე.

ჟურნალისტთა ეთიკის ქარტიის პრეამბულის მე-7 პუნქტის თანახმად¹:

ჟურნალისტს უნდა ესმოდეს მედიის მიერ დისკრიმინაციის წახალისების საფრთხე; ამიტომ ყველაფერი უნდა იღონოს ნებისმიერი პირის დისკრიმინაციის თავიდან ასაცილებლად რასის, სქესის, სექსუალური ორიენტაციის, ენის, რელიგიის, პოლიტიკური და სხვა შეხედულებების, ეროვნული ან სოციალური წარმოშობის საფუძველზე ან რაიმე სხვა ნიშნით.

2.მეთოდოლოგია

პროექტში გამოყენებული მეთოდოლოგია დამტკიცებული და აპრობირებულია მსოფლიოს 35 ქვეყანაში, საქართველოს ჩათვლით. კომპლექსურ შინაარსზე ორიენტირებული მიდგომის გათვალისწინებით ის შემუშავებულია სიღრმისეული კვლევის, შენიშვნებისა და წინადადებების მისაწოდებლად.

¹ 2009 წლის 4 დეკემბერს, 138-მა ჟურნალისტმა საქართველოს ჟურნალისტური ეთიკის ქარტია დააფუძნა. ქარტია ეფუძნება ევროპის საბჭოს „ადამიანის ძირითად უფლებათა და თავისუფლებათა ევროპული კონვენციის“ მე-10 მუხლსა და „ჟურნალისტების საერთაშორისო ფედერაციის“ მიერ აღიარებულ „ჟურნალისტების ქცევის პრინციპების დეკლარაციას“. ეს პრინციპები პროფესიული ქცევის სტანდარტად დამკვიდრდა იმ ჟურნალიტებისთვის, რომლებიც მოიპოვებენ, გადასცემენ და ავრცელებენ ინფორმაციასა და კომენტარებს მიმდინარე მოვლენებზე.

მონიტორინგი ეფუძნება რაოდენობრივ და თვისებრივ კვლევებს. რაოდენობრივი მონიტორინგი განსაზღვრავს რაოდენობრივ ინდიკატორებს, რომელიც შეიძლება დაითვალოს და გაანალიზდეს. თვისებრივი მონიტორინგი გამოიყენება მედიის საშუალებების მუშაობის ეფექტურობის შესაფასებლად ისეთ მაჩვენებლებთან მიმართებაში, როგორიცაა ეთიკური ან პროფესიონალური სტანდარტები, რომელთა რაოდენობრივად გაზომვა რთულია.

მონიტორინგისთვის საკვლევ სუბიექტებად შეირჩა ეთნიკურ, რელიგიურ და სექსუალურ უმცირესობათა ყველა ჯგუფი.

რაოდენობრივი კვლევის ეტაპზე მონიტორები გაზეთებში ზომავენ შესაბამისი სუბიექტებისთვის გამოყოფილ სივრცეს კვადრატულ სანტიმეტრებში.

მონიტორები ასევე აფასებენ ტონს, რომელშიც შესაბამისი სუბიექტები არიან წარმოდგენილნი - პოზიტიური, ნეიტრალური და ნეგატიური. მნიშვნელოვანია, რომ შეფასება უკეთდება მედია საშუალების ქცევას და არა კონტროლირებად სუბიექტს. პოზიტიური და ნეგატიური შეფასების მიზანია განვსაზღვროთ ვუქმნით თუ არა მაყურებელს სუბიექტთან დაკავშირებით პოზიტიურ ან ნეგატიურ შთაბეჭდილებას.

მეთოდოლოგიაში დიდი ყურადღება ენიჭება ტონის განსაზღვრისას კონტექსტის გათვალისწინებას. გაშუქების ტონი პოზიტიურია თუ სუბიექტი სტატიაში წარმოდგენილია პოზიტიურად და ამასთან კონტექსტიც პოზიტიურია, თუ ორივე ფაქტორი ნეგატიურია გაშუქება ნეგატიურად ითვლება, ხოლო როცა ორივე ინდიკატორი ნეიტრალურია, მონიტორი გაშუქებას ნეიტრალურ ტონს ანიჭებს. როდესაც ეს ორი მაჩვენებელი განსხვავებულია, მონიტორს უწევს განსაზღვროს რომელია უპირატესი ფაქტორი - სტატიაში ასახული შინაარსი თუ კონტექსტი და ამის მიხედვით ანიჭებს სუბიექტს ტონს.

თვისებრივი კვლევა აფასებს ისეთ ასპექტებს, როგორიცაა მაგალითად გაზეთის მიერ ეთიკური და პროფესიონალური სტანდარტების დარღვევა, რომელიც როგორც წესი არ იზომება რაოდენობრივად. მონიტორები ჩანაწერებს აკეთებენ ტყუილის, ფაქტის დამახინჯების, დაუბალანსებელი გაშუქების, უსამართლობის, უზუსტობის, ტენდენციურობის და ნებისმიერი ისეთი ფაქტის შესახებ, რომელიც მნიშვნელოვანია გაშუქების ხარისხის შესაფასებლად.

თვისებრივი ანალიზისას მონიტორებს ასევე ევალებათ შეაფასონ მოწოდებული ინფორმაციის საერთო ხარისხი შერჩეულ სუბიექტთან მიმართებაში, შეაფასონ ჟურნალისტის ცოდნა თემასთან მიმართებაში და ასევე ჟურნალისტის მიერ გამოყენებული მანიპულაციის ფორმები გამოხატული ფოტოებით და გრაფიკებით. მონიტორს ასევე ევალება შეაფასოს ისტორიაში ჟურნალისტის მონაწილეობა, განსაკუთრებით როდესაც საქმე ინტერვიუებს ეხება და განსაზღვროს ყველა ის შეურაცხყოფელი და განზოგადებული გამონათქვამი, რომელიც უმცირესობების ჯგუფების მიმართ სტერეოტიპების გაძლიერებას უწყობს ხელს.

ყოველდღიურად ხორციელდება რაოდენობრივი კვლევის შედეგების ონლაინ ბაზაში შეყვანა. „ინტერნიუს-საქართველომ“ სპეციალურად მონიტორინგის პროექტისთვის შეიმუშავა პროგრამა, რომელიც მონაცემთა შეყვანის, შენახვის და შემდგომი ანალიზის ეფექტურ პლატფორმას წარმოადგენს.

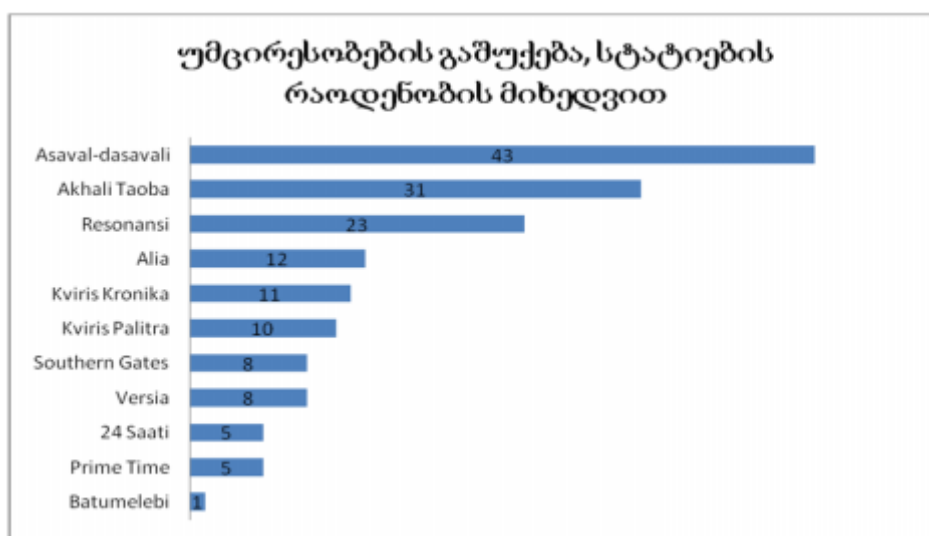
3. ძირითადი მიგნებები

- რეგიონალური მედია მცირე ინტერესს იჩენს უმცირესობების თემებისადმი;
- გამოცემები *"ასავალ-დასავალი"*, *"ვერსია"* და *"ალია ჰოლდინგი"* (გაზეთები - *"ალია"* და *"კვირის ქრონიკა"*) ყველაზე ხშირად ახდენენ სიძულვილის ენის ტირაჟირებას;
- საქართველოს მოქალაქე ეთნიკური უმცირესობებიდან ყველაზე დიდი ყურადღება ეთმობა ეთნიკურ სომხებს და ხშირ შემთხვევაში ტონი არის ნეგატიური;
- სექსუალურ ორიენტაციასთან/გენდერულ იდენტობასთან დაკავშირებულ საკითხებთან მიმართებაში თვალსაჩინოა როგორც ჟურნალისტების, ასევე რესპოდენტების მხრიდან ინფორმაციის ნაკლებობა/არასწორი ტერმინოლოგიის გამოყენება;
- რელიგიური უმცირესობები, ეთნიკურ და სექსუალურ უმცირესობებთან შედარებით ნაკლებად იქცევენ ქართული მედიის ყურადღებას; თუმცა იეჰოვას მოწმეები წარმოადგენენ რელიგიურ უმცირესობას, რომლის მიმართაც ყველაზე ხშირად ხდება სიძულვილის ენის გამოყენება;

- შესამჩნევია ანალიტიკური სტატიების ნაკლებობა სექსუალურ, რელიგიურ და ეთნიკურ უმცირესობებთან მიმართებაში;

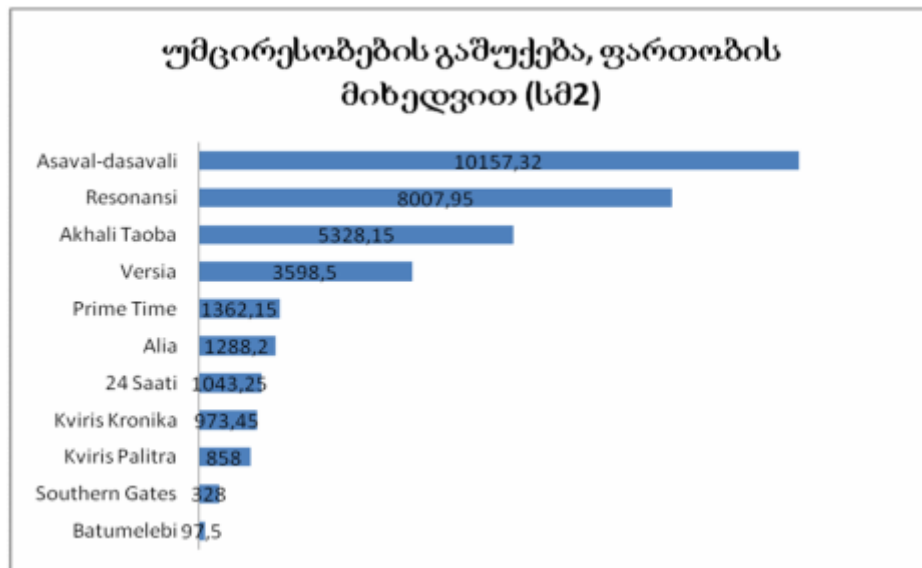
4.რაოდენობრივი კვლევის შედეგები

მაისი-ივლისის მონიტორინგის პერიოდში ეთნიკურ, რელიგიურ და სექსუალურ უმცირესობებთან დაკავშირებული 155 სტატია გაანალიზდა. ყველაზე მეტი სტატია "ასავალ-დასავალში", "ახალ თაობასა" და "რეზონანსში" დაიბეჭდა (იხილეთ დიაგრამა 1).

დიაგრამა 1

მიუხედავად იმისა, რომ "ვერსიას" და "პრაიმტაიმს" რაოდენობრივად "ალიაზე", "კვირის ქრონიკაზე", "კვირის პალიტრაზე" და "სამხრეთის კარიბჭეზე" ნაკლები სტატია აქვთ გამოქვეყნებული, სტატიებისთვის დათმობილი ფართობის მიხედვით ისინი ყველა ამ გამოცემას უსწრებენ (იხილეთ დიაგრამა 2).

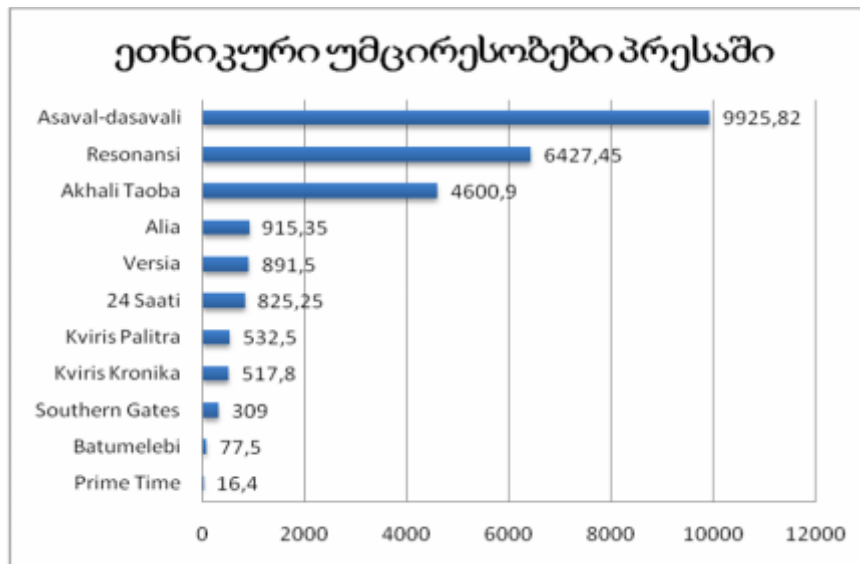

დიაგრამა 2

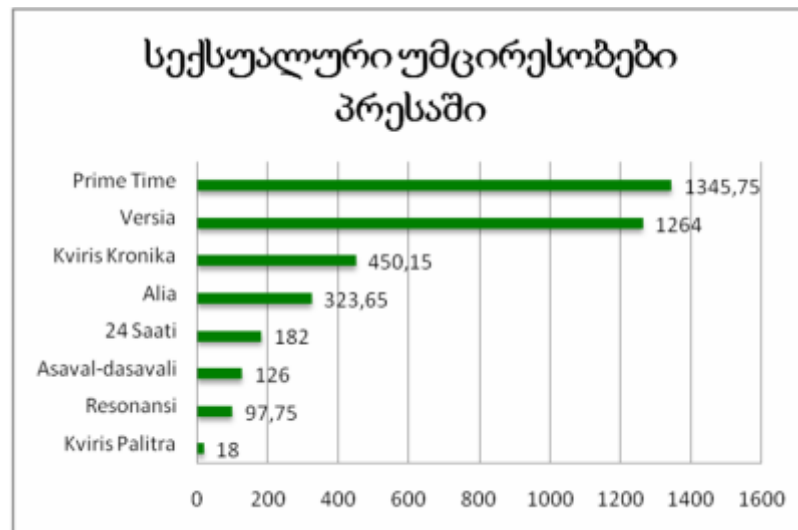
ეთნიკური უმცირესობების გაშუქებას საკუთარ ფურცლებზე ყველაზე დიდი ფართობი "ასავალ-დასავალმა", "რეზონანსმა" და "ახალმა თაობამ" დაუთმეს (იხ. დიაგრამა 3). მაშინ როცა სექსუალური უმცირესობების გაშუქებას ყველაზე დიდ საგაზეთო ფართობს "პრაიმტაიმი", "ვერსია" და "კვირის ქრონიკა" უთმობენ (იხ. დიაგრამა 4).

რელიგიურ უმცირესობებისადმი ყველაზე დიდ ინტერესს "რეზონანსი" იჩენს. "ახალი თაობა" და "ვერსია" ეთნიკური უმცირესობების გაშუქების მსგავსად, რელიგიურ უმცირესობებსაც დიდ ადგილს უთმობს სხვა გაზეთებთან შედარებით. (იხილეთ დიაგრამა 5)

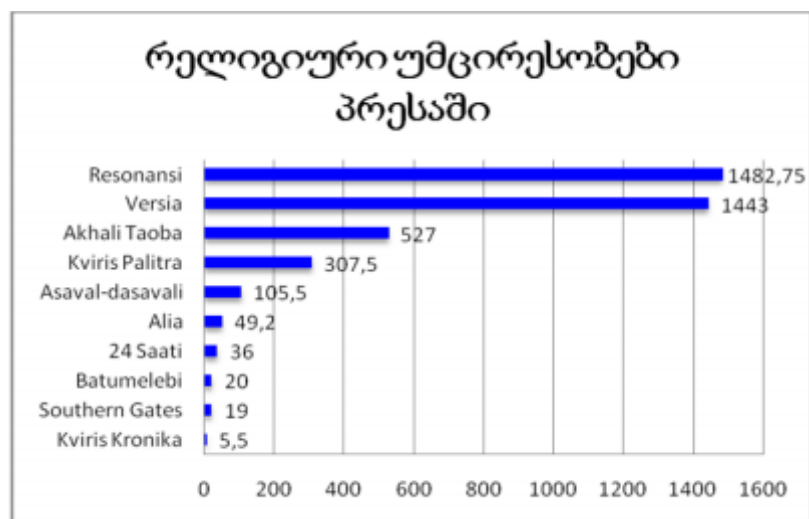
უნდა აღინიშნოს, რომ ქუთაისში გამოცემულ "ახალ გაზეთში" მონიტორინგის პერიოდში უმცირესობების თემები არც ერთხელ არ გაშუქებულა. ასევე, არც ერთხელ არ გაუშუქებიათ სექსუალური უმცირესობები "ახალ თაობას", "ბათუმელებს" და "სამხრეთის კარიბჭეს". მონიტორინგის პერიოდში რელიგიური უმცირესობები არც ერთხელ არ მოხვედრილა "პრაიმტაიმის" ფურცლებზე (იხ. დიაგრამა 3,4,5).

დიაგრამა 3

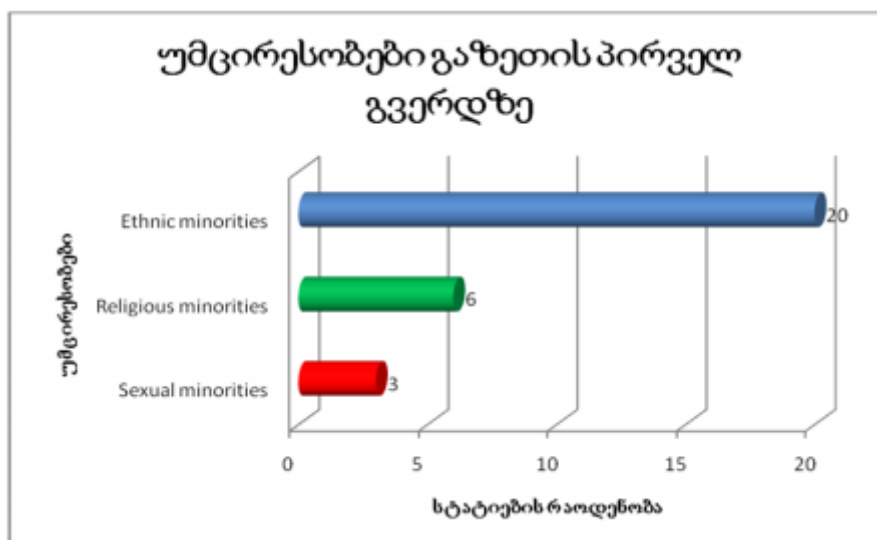

დიაგრამა 4

დიაგრამა 5

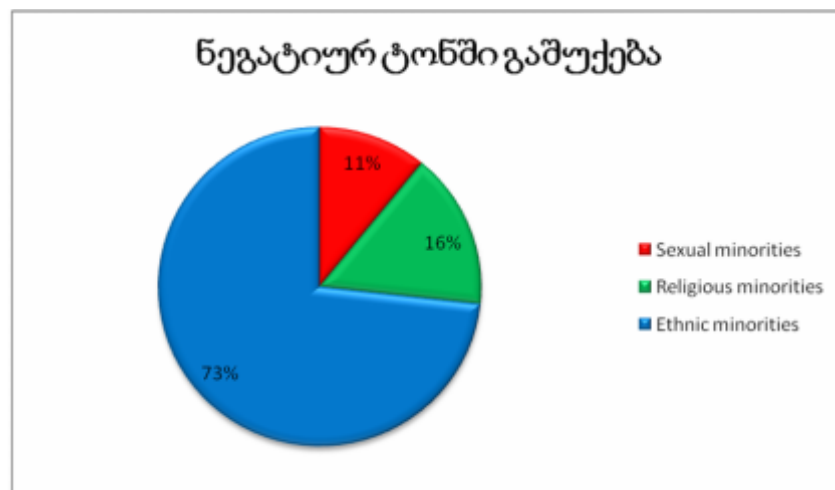
გაზეთების პირველ გვერდებზე ყველაზე ხშირად ეთნიკური უმცირესობები ხვდებოდნენ. მონიტორინგის პერიოდში ეთნიკური უმცირესობებისთვის დათმობილი 20 სტატია იყო გამოტანილი პირველ გვერდზე, მაშინ როცა რელიგიური უმცირესობები პირველ გვერდზე მხოლოდ 6-ჯერ, სექსუალური უმცირესობები კი მხოლოდ 3-ჯერ დაფიქსირდნენ (იხ. დიაგრამა 6). ყველაზე ბევრჯერ პირველ გვერდზე სომხები, გეები, აზერბაიჯანელები და აფხაზები მოხვდნენ (იხ. დანართი, დიაგრამა 38).

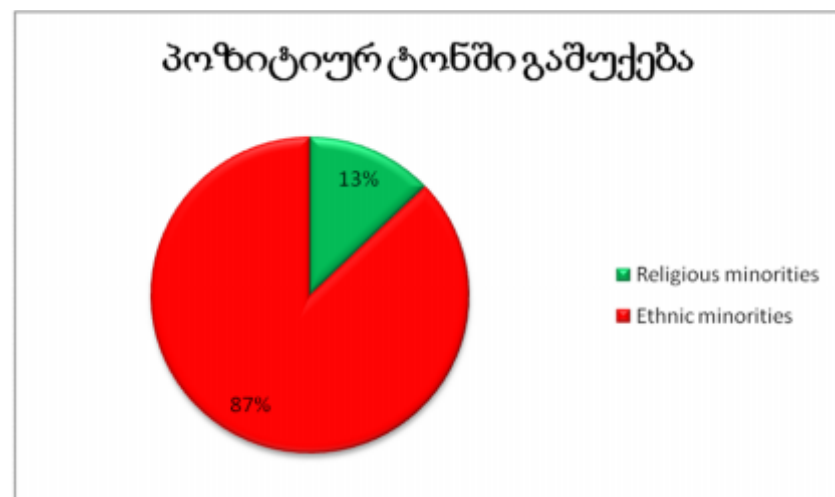
დიაგრამა 6

მონიტორინგის პერიოდის განმავლობაში ყველაზე ხშირად ნეგატიურ ტონში ეთნიკური უმცირესობები შუქდებოდნენ. ნეგატიურ ტონში გაშუქებული მასალების 73% (დათმობილი ფართობის მიხედვით, სმ2) სწორედ ეთნიკურ უმცირესობებს ეხებოდა, მხოლოდ 16% დაეთმო რელიგიურს, სექსუალური უმცირესობები კი 11%-ის შემთხვევაში გაშუქდა ნეგატიურად (იხ. დიაგრამა 7).

მონიტორინგის პერიოდში პოზიტიურ ტონში არც ერთხელ არ დაფიქსირებულა სექსუალური უმცირესობების გაშუქება. პოზიტიური გაშუქების 87% ეთნიკურ უმცირესობებს დაეთმოთ (დათმობილი ფართობის მიხედვით სმ2), 13% კი რელიგიურ უმცირესობებს (იხ. დიაგრამა 8).

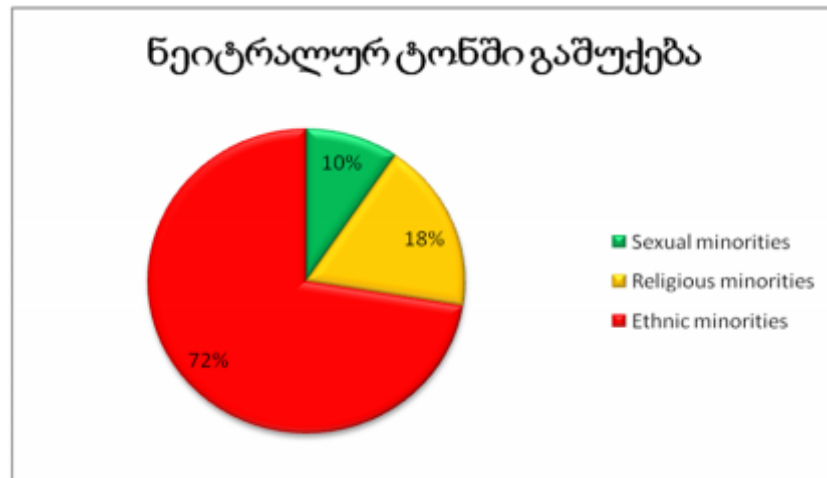

დიაგრამა 7

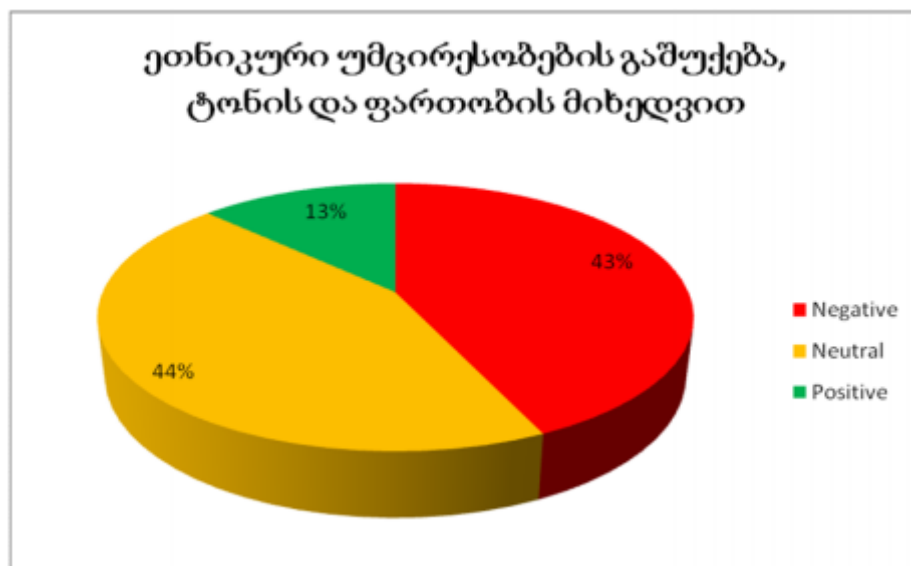
დიაგრამა 8

ნეიტრალური გაშუქება უმეტესად კვლავ ეთნიკურ უმცირესობებს ჰქონდათ. ნეიტრალურ ტონში გაშუქებული მთელი მასალების 72% ეთნიკურ უმცირესობებზე მოდის, 18% - რელიგიურ უმცირესობებზე, 10% კი სექსუალურ უმცირესობებზე (იხ. დიაგრამა 9)

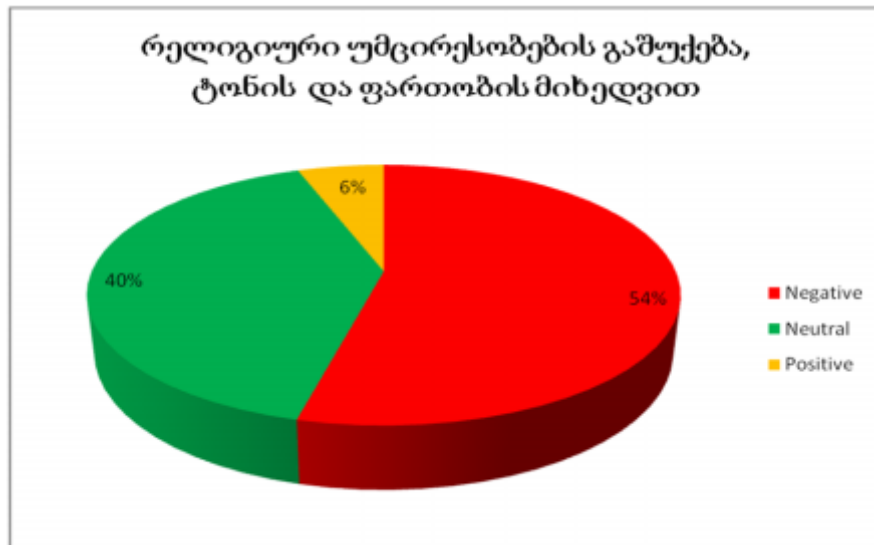
დიაგრამა 9

ეთნიკური უმცირესობების გაშუქებისას ნეიტრალური (44%) და ნეგატიური ტონები (43%) თითქმის თანაბრად გამოიყენებოდა. ეთნიკური უმცირესობებისადმი დათმობილი ფართობის მხოლოდ 13 პროცენტის შემთხვევაში იყო გაშუქება პოზიტიური (იხ. დიაგრამა 10).

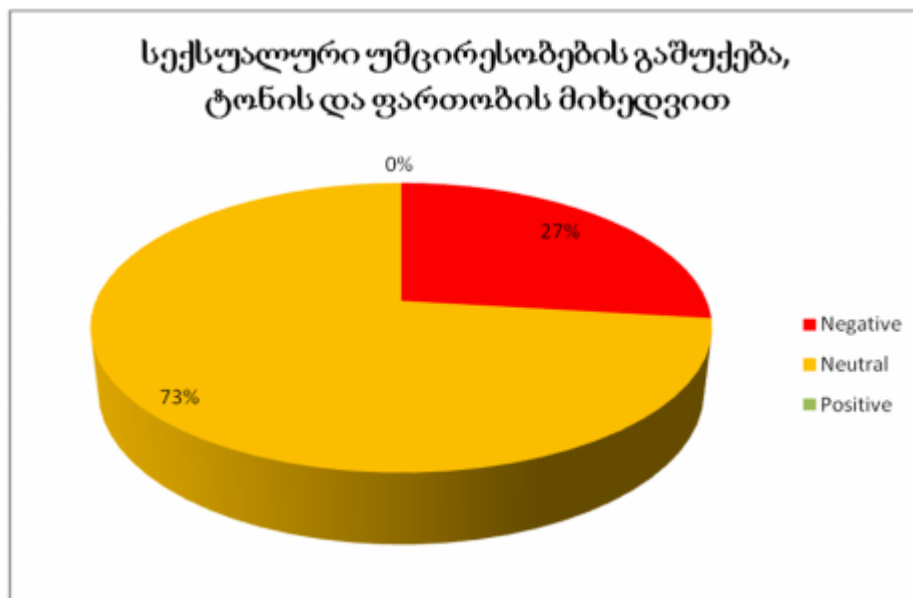
დიაგრამა 10

რელიგიური უმცირესობები გამოცემებში უმეტესად ნეგატიურ ტონში შუქდებოდნენ (54%). ნეიტრალურ ტონში რელიგიური უმცირესობებისადმი დათმობილი მთლიანი ფართობის 40% იყო გაშუქებული. პოზიტიური გაშუქება კი მხოლოდ 6%-ის შემთხვევაში დაფიქსირდა (იხ. დიაგრამა 11).

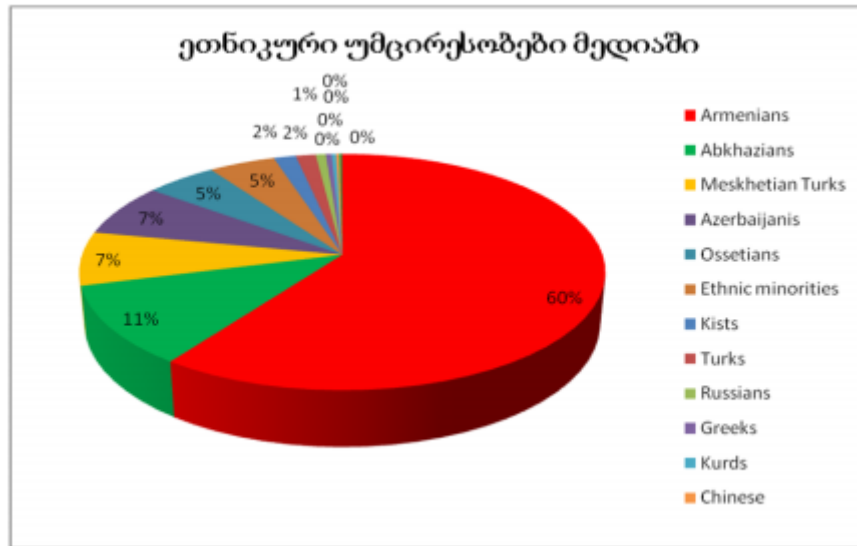
დიაგრამა 11

სექსუალური უმცირესობები არც ერთხელ არ გაშუქებულან პოზიტიურ ტონში. სექსუალური უმცირესობებისთვის დათმობილი ფართობის 73% ნეიტრალურ ტონში იყო გაშუქებული, მხოლოდ 27%-ის შემთხვევაში იყო გაშუქება ნეგატიური (იხ. დიაგრამა 12).

დიაგრამა 12

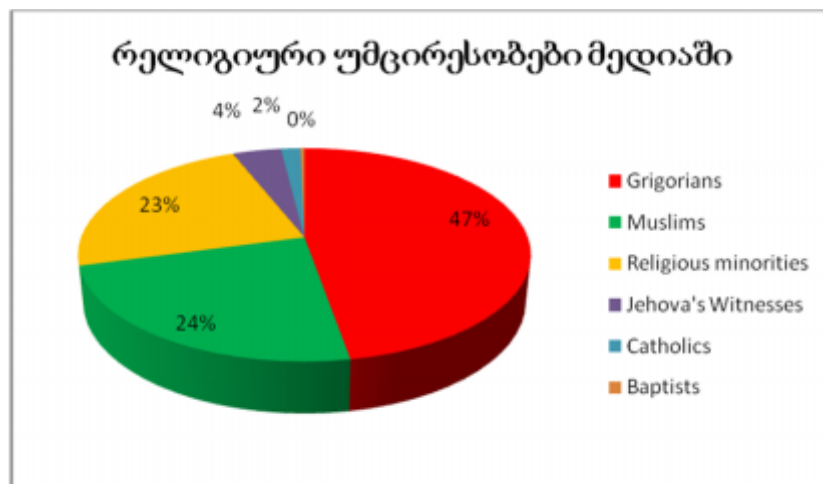
ეთნიკური უმცირესობების ჯგუფებს შორის ყველაზე დიდი გაშუქება სომხებს ერგოთ. ქართულ პრესაში ყველაზე ხშირად გაშუქებად ეთნიკური უმცირესობების ჯგუფებში მოხვდნენ ასევე აფხაზები, თურქი-მესხები, აზერბაიჯანელები და ოსები (იხ. დიაგრამა 13).

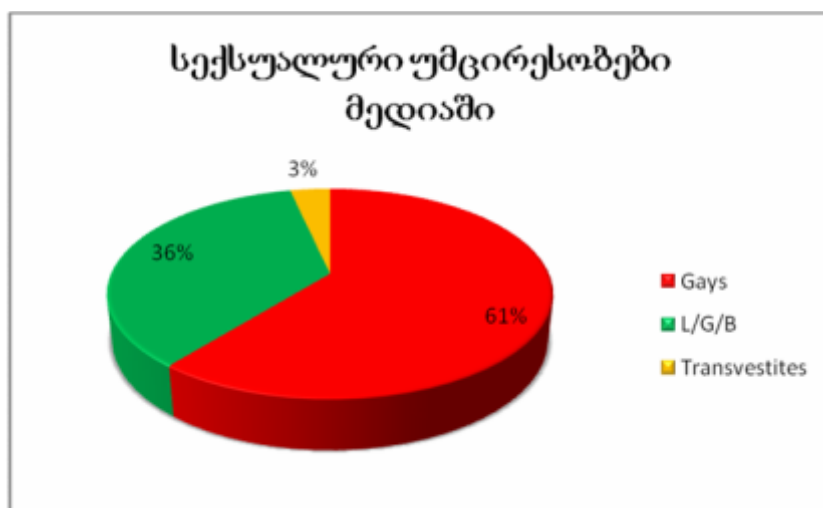
დიაგრამა 13

მონიტორინგმა ასევე აჩვენა, რომ პრესა ყველაზე მეტ ყურადღებას გრიგორიანელების (47 %) და მუსლიმების (24 %) გაშუქებას უთმობს (იხ. დიაგრამა 14).

სექსუალური უმცირესობებიდან კი პრესის ყურადღება უმეტეს შემთხვევაში გეებს ეთმობათ (61%). 36 პროცენტის შემთხვევაში სტატიებში საუბარი ზოგადად ლგბტ ჯგუფებს ეხებოდა. ძალიან მცირე (3%) გაშუქება ხვდა წილად ტრანსვესტიტებს (იხ. დიაგრამა 15).

დიაგრამა 14

დიაგრამა 15

ეთნიკური, რელიგიური და სექსუალური უმცირესობების გაშუქებისას ნეგატიური ტონი ჭარბობდა "კვირის კრონიკაში", "ალიაში", "ასავალ-დასავალსა" და "ვერსიაში". დანარჩენი გამოცემების შემთხვევაში გაშუქება როგორც წესი ნეიტრალურ ტონში ფიქსირდებოდა (იხ. დანართი).

5. თვისებრივი ანალიზის შედეგები

ხშირად გამოყენებული ტერმინები: “პედერასტი”, “თქვენი ადგილი ჰოლანდიაში”, “ერის გადამჯიშებლები”, “მესაჯდომეები”, “ჰომოსექსუალისტი”, “ტაკუცუნა მამრი”, “ჰერმოფროდიტი”, “ლიბერასტი”, “ელტონისტი”. მონიტორინგმა აჩვენა, რომ აღნიშნული ტერმინოლოგია სხვადასხვა სიხშირით, თუმცა ხშირად გამოიყენებოდა პრესაში სექსუალურ უმცირესობებთან მიმართებაში. დიდია იმის ალბათობა, რომ ჟურნალისტები და რესპოდენტები გარკვეულ შემთხვევებში არ ფლობენ ინფორმაციას სწორი ტერმინების შესახებ, ასეთებად შეიძლება მივიჩნიოთ “ჰომოსექსუალისტი” და “ჰერმოფროდიტი”. აღნიშნული ტერმინების გამოყენებისას შესაძლოა ჟურნალისტს არ სურდა სიძულვილის ენის გამოყენება, თუმცა არასაკმარისი ინფორმაციის თუ ტერმინების დაზუსტების მცდელობის არქონის გამო, გამოყენებულ იქნა არასწორი ტერმინოლოგია. სხვა დანარჩენ შემთხვევებში, როგორც წესი ჰომოფობიური ტერმინის ავტორს გაცნობიერებული აქვს ტერმინის მნიშვნელობა და შეგნებულად იყენებს მას ცალკეული პიროვნების ან ადამიანთა ჯგუფის მიმართ. სექსუალური უმცირესობების მიმართ

აღია 10.05.2011. #35-2590. “ევროპას ბავშვებისთვის ჰომოსექსუალიზმის “დადებითი მხარეების” გაზიარება სურს” - სტატიაში სხვა ჰომოფობიურ განცხადებებთან ერთად გამოყენებულ იქნა ტერმინები “პედერასტი”, “მესაჯდომე”, “ჰომოსექსუალისტი”.

ვერსია. 20.06.2011. “ორმა ცისფერმა ბავშვი აიყვანა და როდესაც ჰკითხეს, ბიჭია თუ გოგო, _ გაიზრდება, თავად გადაწყვეტოსო. სწორედ ამ ანეკდოტზე დამებადა ერთი „გენიალური“ კითხვა, როცა ასეთი დემოკრატიაა, ხომ არ სჯობდა, არატრადიციული ორიენტაციის სპორტსმენების იმ სქესში გადაყვანა, რომელსაც ეტმასწებინ? ეს რომ მოითხოვონ, რა რეაქცია ექნება საერთაშორისო სპორტულ ორგანიზაციებს?” – “სექსუალური უმცირესობები სპორტში - უკვე ურცხვად”. ჟურნალისტი გია ხომერიკი

კვირის ქრონიკა, 2 მაისი, 2011
"დღევანდელი მსოფლიოს 70 პროცენტი არის გაპედარასტებული, ახლა, ამ დედამიწაზე, არის დარჩენილი პტარ-პატარა კუნძულები, რომლის წაშლაც უნდათ და ახლა ამაზე მიდის ომი!... ბოდიში მომითხოვია და ამ პედარასტების ემისარი რომ არის, ერთი ქალბატონი, კამერს რომ ჰგავს, მე ვიცი მაგათი "ლიბერალობა" რაც არის..." "გაიგეთ, შეიგნეთ, ამ ჰიპგადმოგდებული ქალების და ამ პედარასტების საქართველო არ იქნება არასოდეს!..." "არ გიფიქრიათ ერთ რამეზე ხალხო?! პირდაპირ ვამბობ ამას, - გეიკლუბებში ნაწრუწუნები ახვლედიანი რომ ჩამოგიტანს იერუსალიმიდა წმინდა ცეცხლს რა სიკეთე უნდა მოგვიტანოს ამ ცეცხლმა?...". - ინტერვიუ პოეტ რეზო ამაშუკელთან.

სიძულვილის ენის ტირაჟირებას განსაკუთრებით ახდენენ გამოცემები "ასავალ-დასავალი", "ალია", "კვირის ქრონიკა" და "ვერსია".

აღსანიშნავია, რომ მონიტორინგის შედეგებზე გარკვეული გავლენა იქონია, საქართველოში განვითარებულმა პროცესებმა.

განსაკუთრებულ აღნიშვნას საჭიროებს 26 მაისს აქციის დარბევა. აღნიშნულ კვირაში მედიამ თითქმის სრულად დაუთმო გაზეთის ფურცლები აქციის დარბევის პერიპეტიებს, რამაც წარმოშვა ერთკვირიანი შუალედი, რომლის განმავლობაშიც ქართულ პრესაში არ დაბეჭდილა არცერთი სტატია ეთნიკურ, რელიგიურ თუ სექსუალურ უმცირესობებზე. თუმცა, 26 მაისის მოვლენები ერთადერთი გამონაკლისი იყო და ძირითადად ქართულ საზოგადოებრივ სივრცეში ხმაურიანი პროცესები, პირიქით კატალიზატორის როლს ასრულებს ხოლმე. ასეთი იყო მაგალითად, რეჟისორ რობერტ სტურუას მიერ გაკეთებული განცხადება პრეზიდენტ მიხეილ სააკაშვილის ეთნიკურ წარმომავლობასთან დაკავშირებით. აღნიშნულ განცხადებას განსაკუთრებული გამოხმაურება მოჰყვა გაზეთ "ასავალ-დასავალში", რომელმაც თითქმის ორი სრული ნომერი მიუძღვნა სააკაშვილის წარმომავლობას. ასევე უნდა აღინიშნოს სომხეთის კათოლიკოს

ასავალ-დასავალი, 25 ივლისი, 2011"მინდა საგანგებოდ ავლინდეს: ყველაზე სახიფათო ისტორიული ერის, ადგილობრივი გენოფონდის განდევნის და უცხო თესლის შემოსახლების ტენდენციაა. რას ნიშნავს ეს?! დადგენა მიტინგების ჟამი თუ სხვა ვითარება, ეს შემოყვანილი "ზლისტები" (და მათთან შერწყმული შინაური მკვლელები) ზანგები, ჩინელები, არაბები, თურქები იარაღს მიუშვერენ ქართველ ხალხს და მთლიანად ამოჟლეტენ!" - "ვინ ხარ შენ, ანტიქრისტი?" ინტერვიუ მწერალ მწერალ კობა არაბულთან.

ახალი თაობა, 09 ივლისი, 2011. "მაგალითად აშშ-დან იელოველები გააძევეს. მოვიდნენ აქ და მე წამიყენეს მოთხოვნები. ჩვენ რა, დაბალი ღირებულება? არ მესმის რა ხდება. ჩვენ ჩვენი უფლებები და ინტერესები არ უნდა დავიცვათ?" - "სომხებს ქართული კვლევის მითვისება გაუჭირდებათ" - ინტერვიუ მარიკა ლორთქიფანიძესთან.

ალია, 7 ივლისი, 2011"მუსლიმანები, სომხები, ყველა კონფესიისა თუ სექტის წარმომადგენლები, ამ კანონის მიხედვით, საჯარო რეესტრს მიმართავენ, მისცემენ ნებართვას და ისინი გალაღლებიან. აქამდე თუ კარზე გვიკაკუნებდნენ, ახლა ოჯახებში შემოგვივივდებიან. ეს პატარა ერია და ვერ გაუძლებს ასეთ რყევებს, ამათი მიზანიც სწორედ ისაა, რომ მიწასთან გავსწორდეთ..." - ინტერვიუ

პატრიარქის გარეგინ II-ის ვიზიტი საქართველოში და საქართველოს პარლამენტის მიერ მიღებული კანონი რელიგიური გაერთიანებების შესახებ. აღნიშნული მოვლენები დროში ერთმანეთს დაემთხვა, რამაც მომდევნო კვირის განმავლობაში თემის აქტუალიზება განაპირობა. აღნიშნული თემა ერთგვარ გაგრძელებად იქცა გაზეთ "ასავალ-დასავალისთვის", რომელიც სააკაშვილს და საქართველოს დღევანდელ ხელისუფლებას (როგორც საკანონმდებლო ასევე აღმასრულებელი ხელისუფლება) საქართველოში სომხურ ლობად მოიხსენიებს.

აღნიშნულ სტატიაში "ასავალ-დასავალი" წარმოგვიდგენს ყველა იმ დეპუტატის ფოტოს, ვინც ხმა მისცა კანონს რელიგიური გაერთიანებების შესახებ და მოიხსენიებს მათ კრებით სახელით "ვან ბაიბურთი". ხელისუფლების ეთნიკურ წარმომავლობაზე საუბრობს ასევე ყოფილი სახელმწიფო მინისტრი კონფლიქტების მოგვარების საკითხებში გოგა ხაინდრავა.

ცალკე უნდა აღინიშნოს განცხადებები, რომელიც არ არის მიმართული საქართველოს მოქალაქე ეთნიკური უმცირესობებისადმი, თუმცა ქსენოფობიური განცხადებები აღნიშნული სახელმწიფოს ან ერის მისამართით, რომლის ტირაჟირებაც ხდება პრესის საშუალებით ცასლახად ხელს უწყობს არაჯანსაღი სტერეოტიპების ჩამოყალიბებას საზოგადოებაში.

აღსანიშნავია, რომ რეგიონული პრესა თითქმის არ ანტერესდება სექსუალური და რელიგიური უმცირესობებით. გამონაკლისია "სამხრეთის კარიბჭე", რომელიც შედარებით უფრო მეტ ყურადღებას უთმობს ეთნიკურ უმცირესობებს. ამ მხრივ აღსანიშნავია, რომ გამოცემა დაბალანსებულია და თითქმის არ გვხვდება ქსენოფობიური განცხადებები.

უნდა აღინიშნოს, რომ ხშირად "სომეხი" გამოიყენება როგორც სალანადღავი ტერმინი:

სათაური პირველ გვერდზე: "საქართველოს ვაი-სომეხი პრეზიდენტი ქართველებს

დაერია" - "ასავალ-დასავალი", 30 მაისი, 2011

სომხების მიმართ ხშირად გამოიყენება ისეთი ტერმინები როგორიცაა: „მიკირტუმა“, „ტერტერა“.

ტერმინების არასწორ გამოყენებას ვხვდებით ასევე თითქმის ყველა ქართულ მედია საშუალებაში მუსლიმ უმცირესობებთან მიმართებაში. მიუხედავად იმისა, რომ სიძულვილის ენა რელიგიური უმცირესობების მიმართ ყველაზე ნაკლებად გამოიყენება, ტერმინი “მუსლიმანური ეკლესია” ფართოდ არის გავრცელებული ბეჭდურ მედიაში. ანალოგიური შეიძლება ითქვას იეჰოვას მოწმეებთან დაკავშირებითაც. თუმცა ტერმინი “იაღველები” ცალსახად შეურაცხყოფელ კონოტაციას ატარებს და “იეჰოვას მოწმეები”, როგორც რელიგიური უმცირესობა თითქმის არ გამოიყენება.

გაზეთმა *"ვერსიამ"* 20 ივნისის ნომერში მთლიანი სტატია (“სექსუალური უმცირესობები სპორტში - უკვე ურცხვად”) მიუძღვნა გეი სპორტსმენებს, სადაც ჩამოთვლილი იყო მსოფლიოში ცნობილი და წარმატებული გეი სპორტსმენები, რომელსაც თან ერთვოდა ჟურნალისტ გია ხომერიკის ჰომოფობიური განცხადებები. სტატიაში გამოყენებულ იქნა ტერმინები: “ცისფერი”, “ჰომოსექსუალისტი”, “მესაჯდომე”, “არატრადიციული სექსუალური ორიენტაცია”.

დასკვნა

მედიის მონიტორინგმა აჩვენა, რომ გამოცემები *"ასავალ-დასავალი"*, *"ვერსია"* და *"ალია ჰოლდინგი"* (გაზეთები - *"ალია"* და *"კვირის ქრონიკა"*) ხშირ შემთხვევებში არღვევენ ჟურნალისტური ეთიკის სტანდარტებს და ახდენენ ქსენოფობიური და ჰომოფობიური განცხადებების გავრცელებას.

ამასთან გამოიკვეთა მნიშვნელოვანი ტენდენცია, რომ რამდენიმე გაზეთის გამოკლებით, ქართულ პრესაში არსებობენ მედია გამოცემები, რომლებიც დაბალანსებულ და ჟურნალისტურ სტანდარტებთან შესაბამის გაშუქებას გვაწვდიან უმცირესობების თემებთან დაკავშირებით. გამოცემები *"24 საათი"*, *"რეზონანსი"*, *"ბათუმელები"*, *"ახალი თაობა"*, *"კვირის პალიტრა"*, *"პრაიმტაიმი"* და *"სამხრეთის კარიბჭე"* უმცირესობების თემას ნაკლებ ყურადღებას უთმობენ და აღნიშნულ გამოცემებში თითქმის არ ხდება სიძულვილის ენის შემცველი განცხადებების

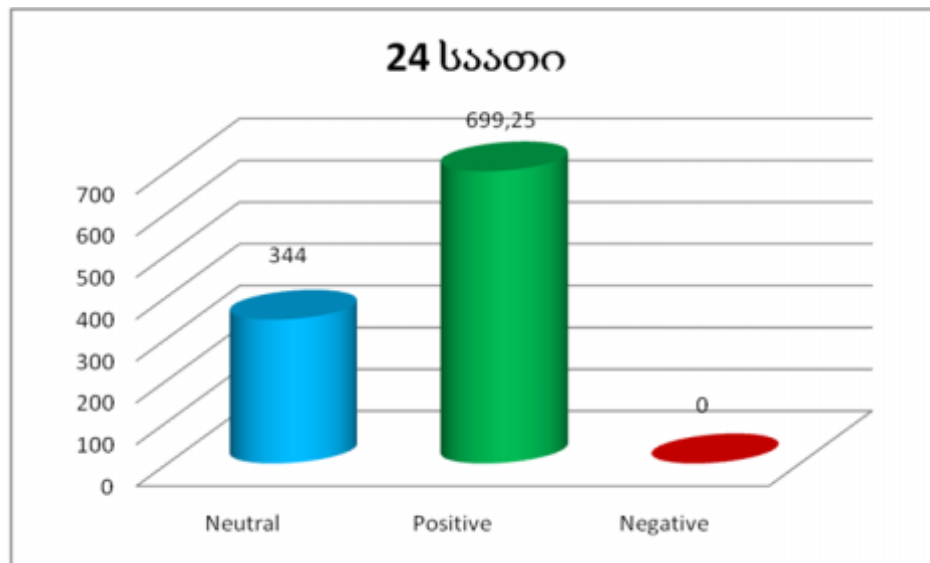
გავრცელება. თუმცა უმცირესობების თემატიკის გაშუქებისას, აღნიშნული გამოცემები საკმაოდ დაბალანსებულია.

მონიტორინგისას შესამჩნევი გახდა ქართულ პრესაში ანალიტიკური სტატიების ნაკლებობა სექსუალურ, რელიგიურ და ეთნიკურ უმცირესობებთან მიმართებაში.

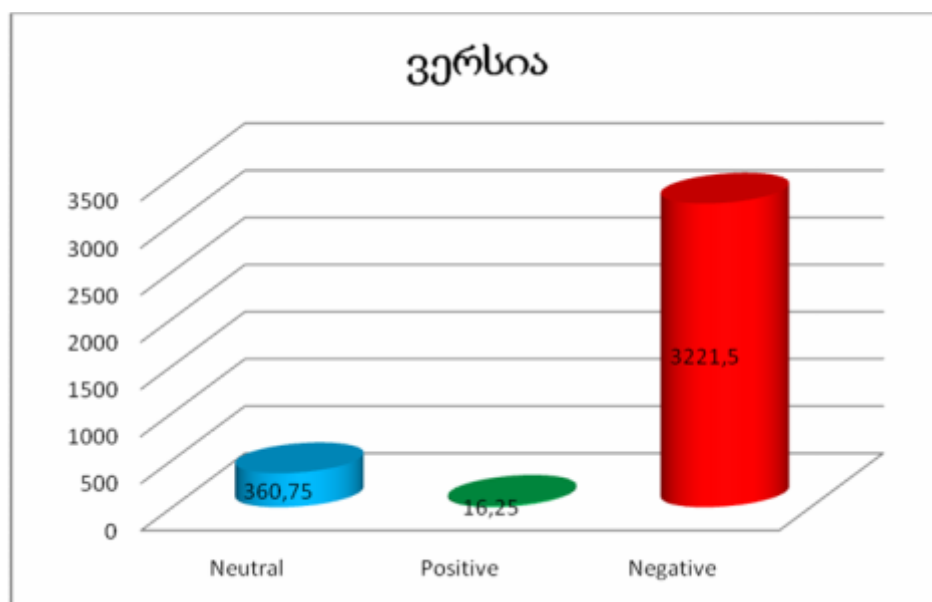
მონიტორინგის შედეგები ნათლად მიუთითებს ფაქტზე, რომ ქართულ პრესაში უმცირესობების მიმართ ჰომოფობიური დამოკიდებულების არაერთ გამოვლინებას აქვს ადგილი. ეს კი იმაზე მეტყველებს, რომ საქართველოში ჯერაც მწვავედ დგას შემწყნარებლობის და განსხვავებულობის მიღების პრობლემა.

დანართი

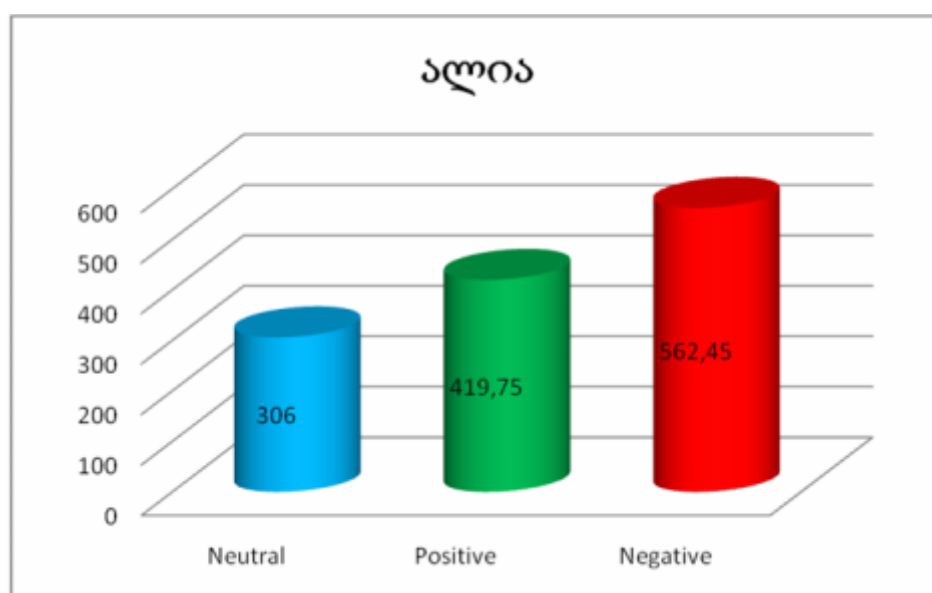
უმცირესობები ცალკეულ გაზეთებში ტონის და დათმობილი ფართობის მიხედვით (სმ2-ში)

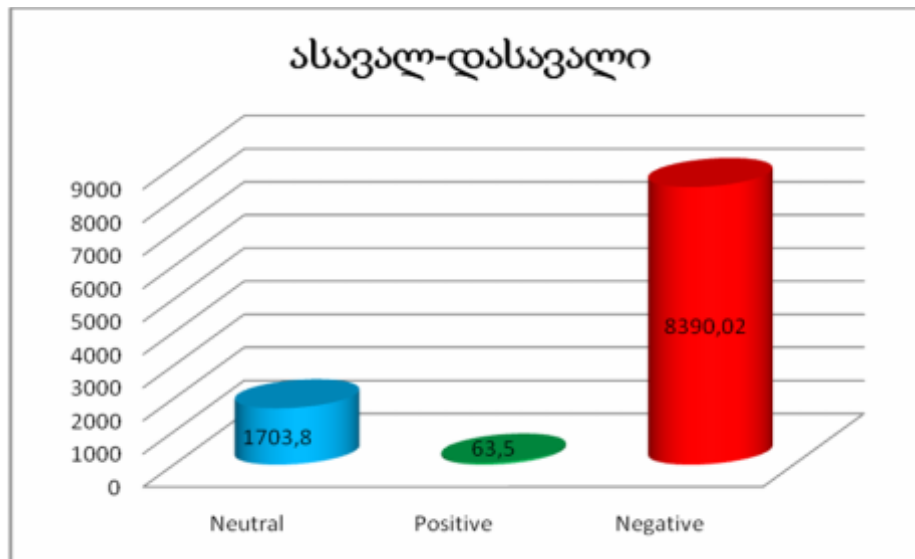
დიაგრამა16

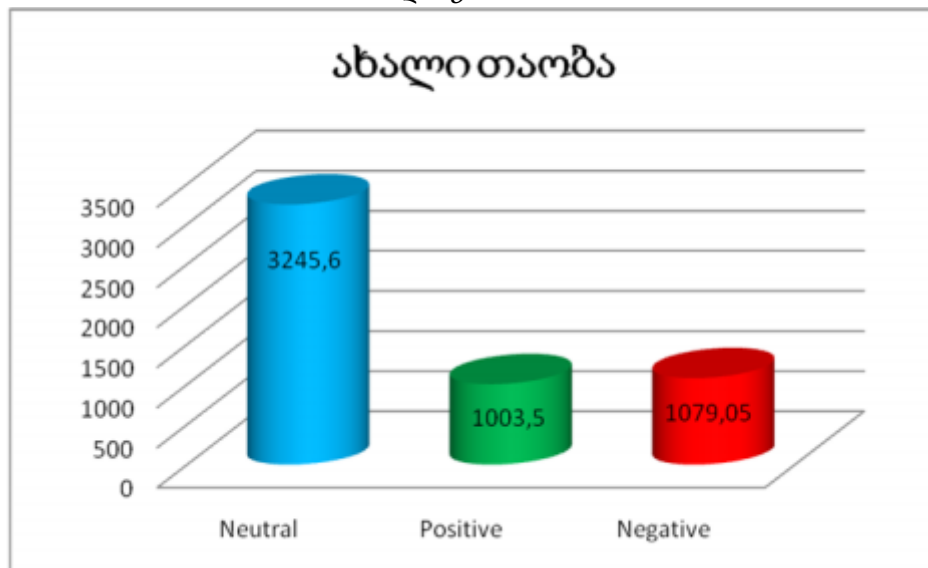
დიაგრამა17

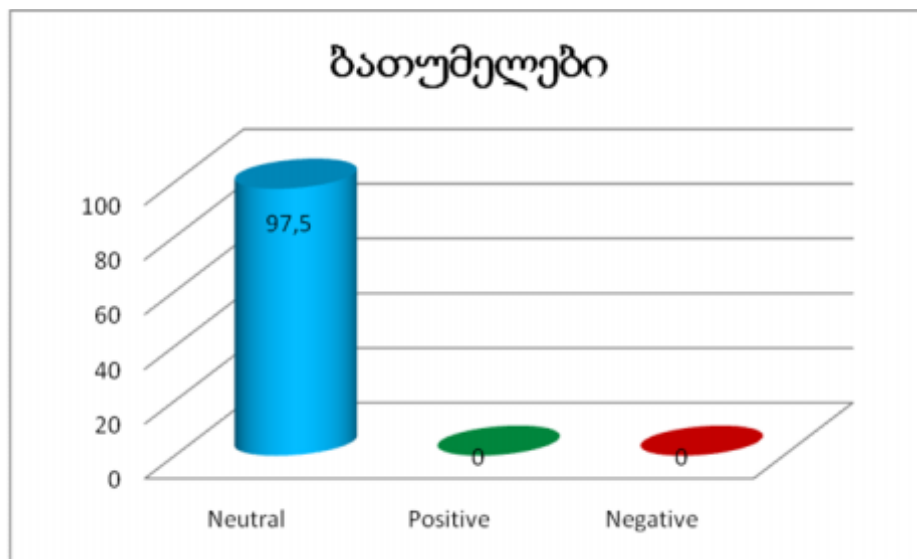
დიაგრამა18

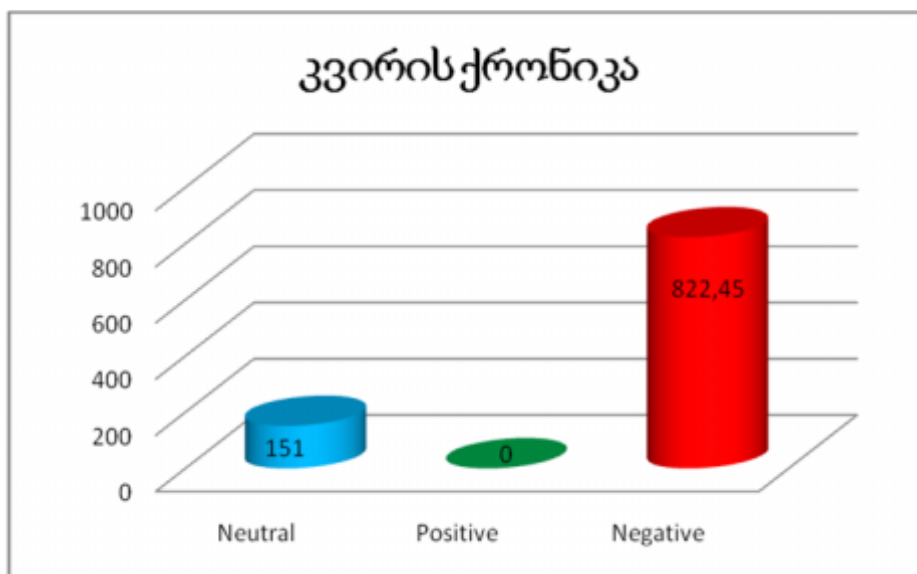
დიაგრამა19

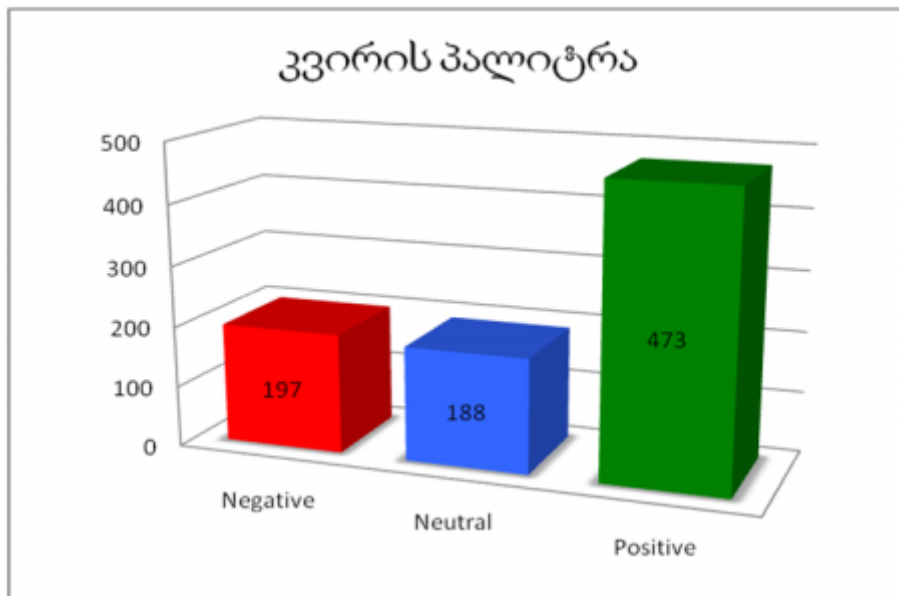
დიაგრამა20

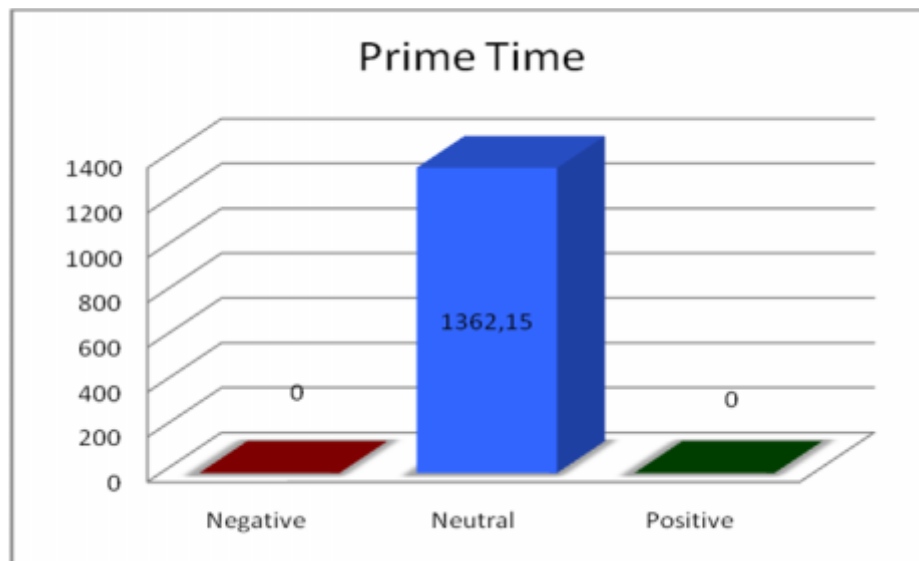
დიაგრამა 21

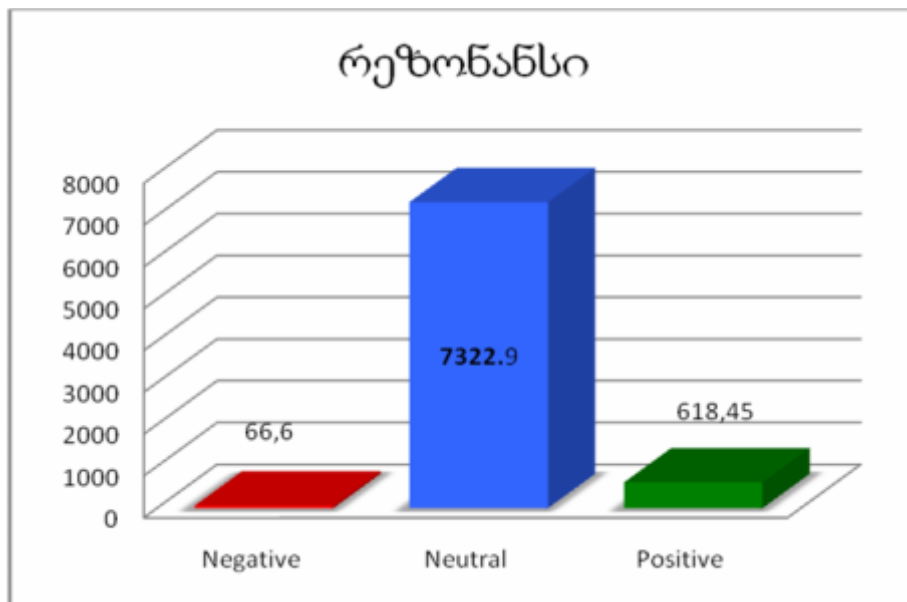
დიაგრამა 22

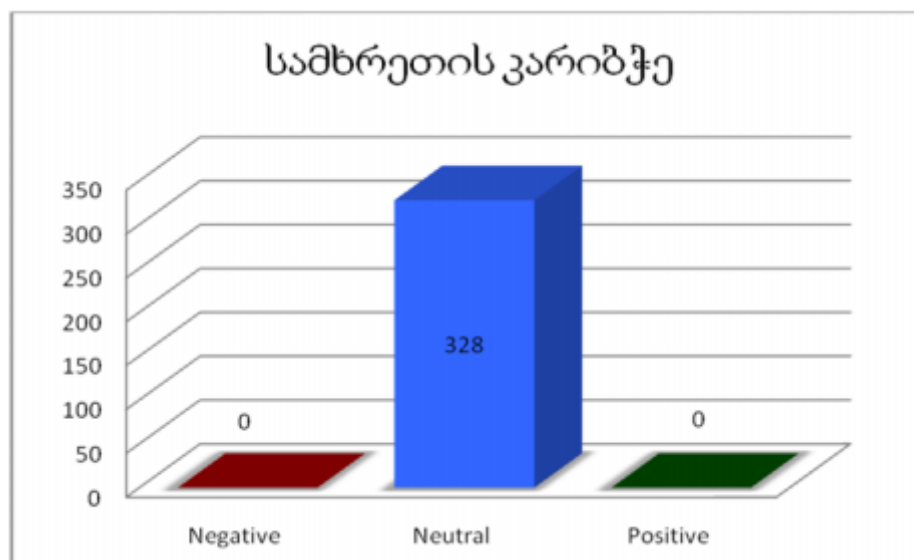
დიაგრამა 23

დიაგრამა 24

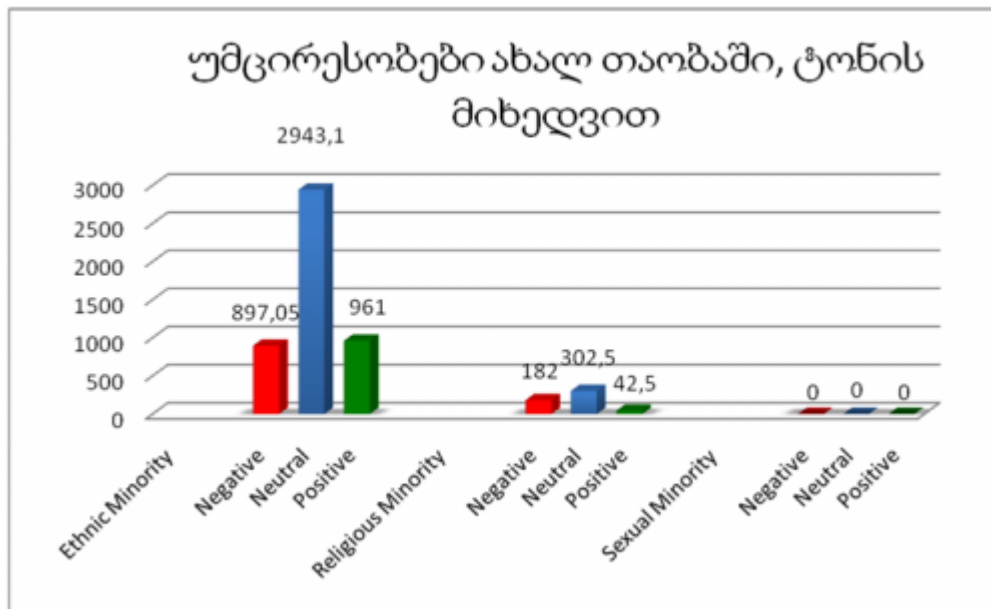

დიაგრამა25

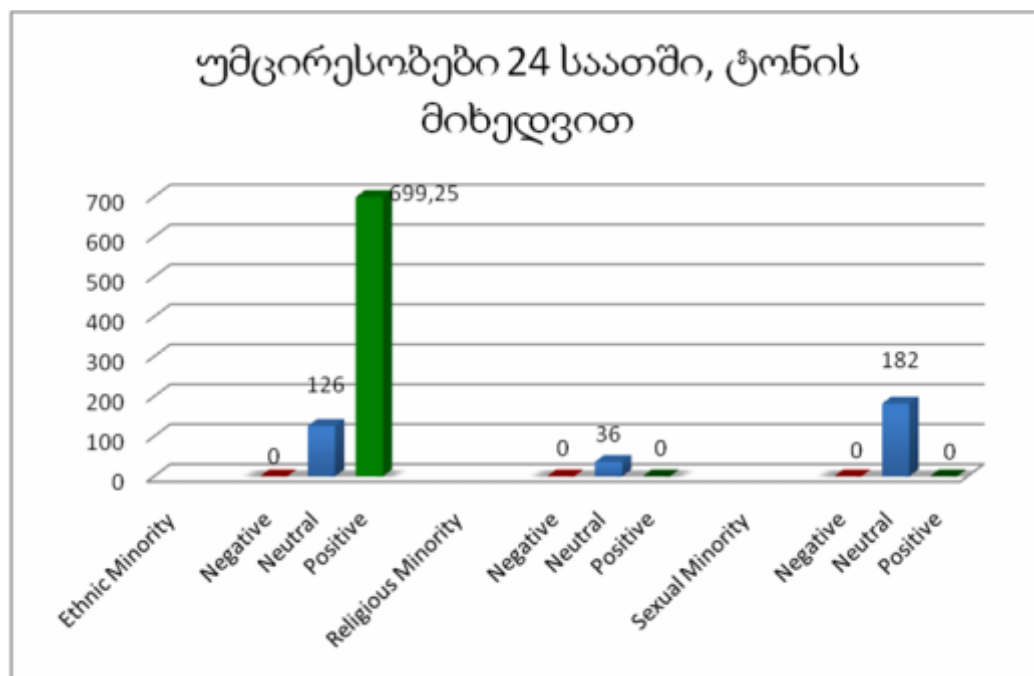

დიაგრამა26

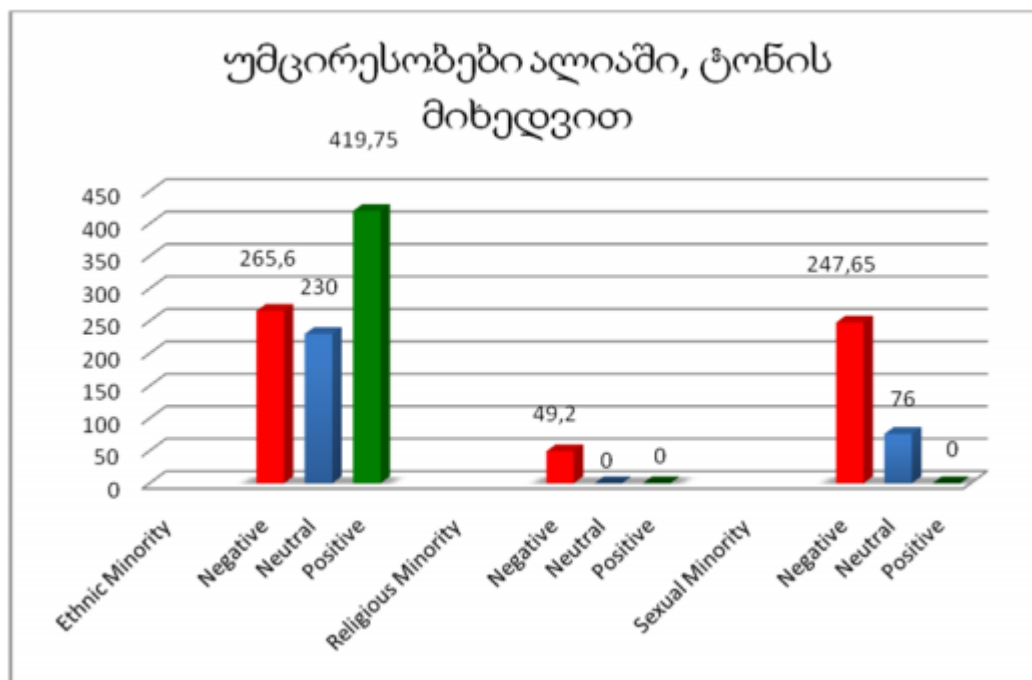
ეთნიკური, სექსუალური და რელიგიური უმცირესობები ცალკეულ გაზეთებში, ტონის და დათმობილი ფართობის მიხედვით (სმ2-ში)

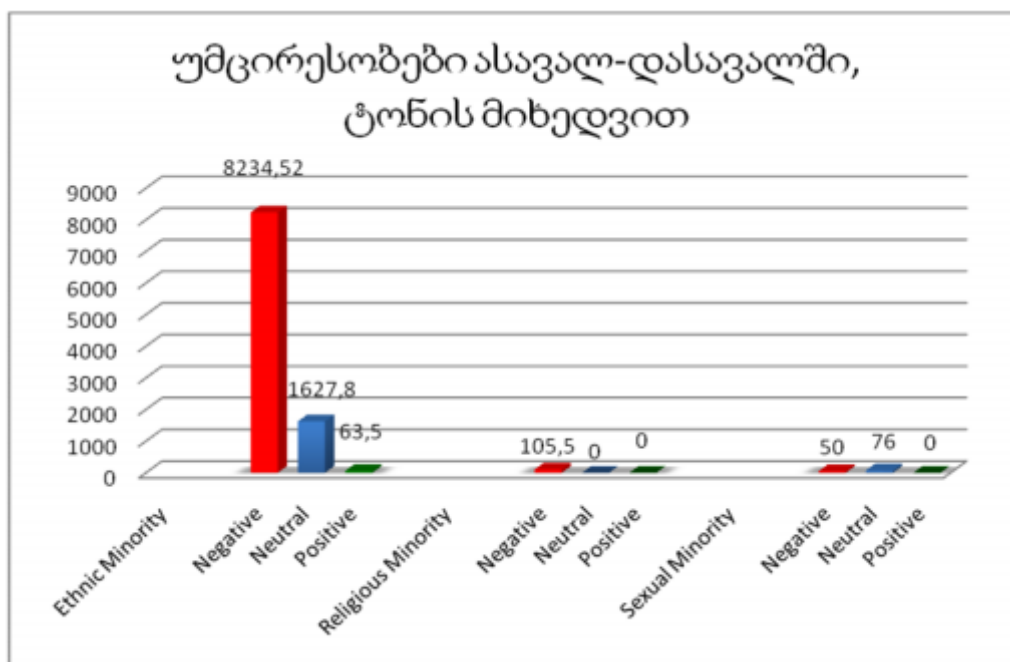
დიაგრამა27

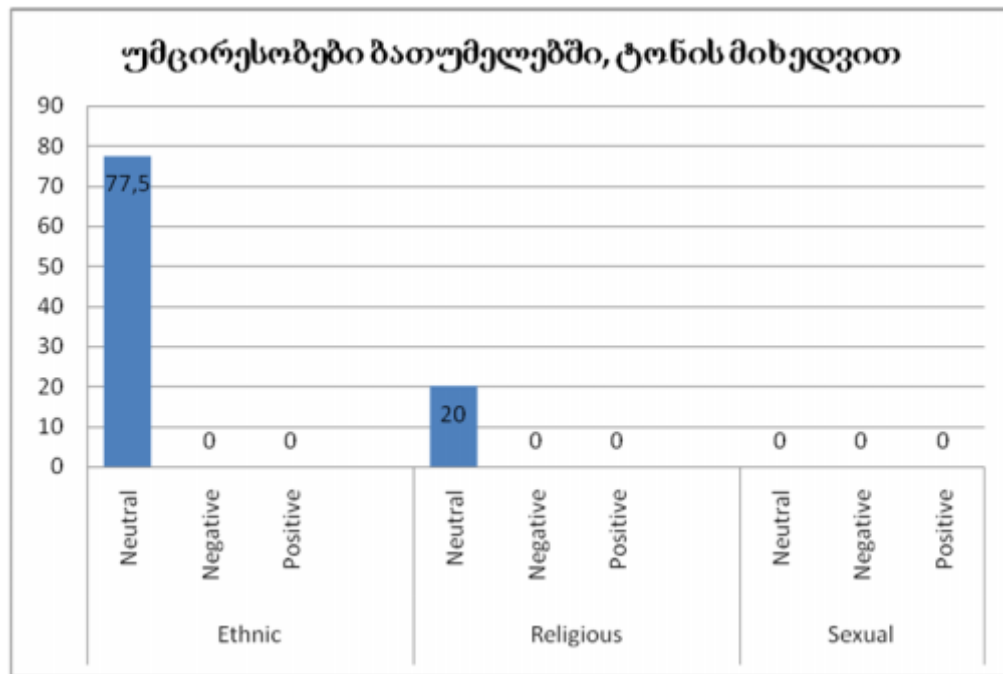
დიაგრამა28

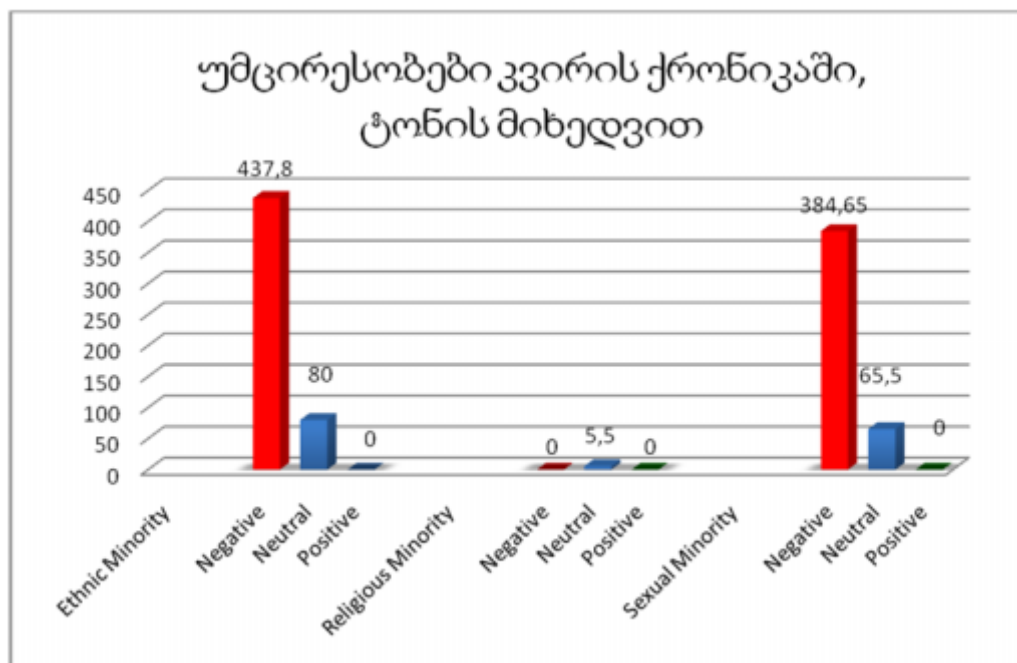
დიაგრამა 29

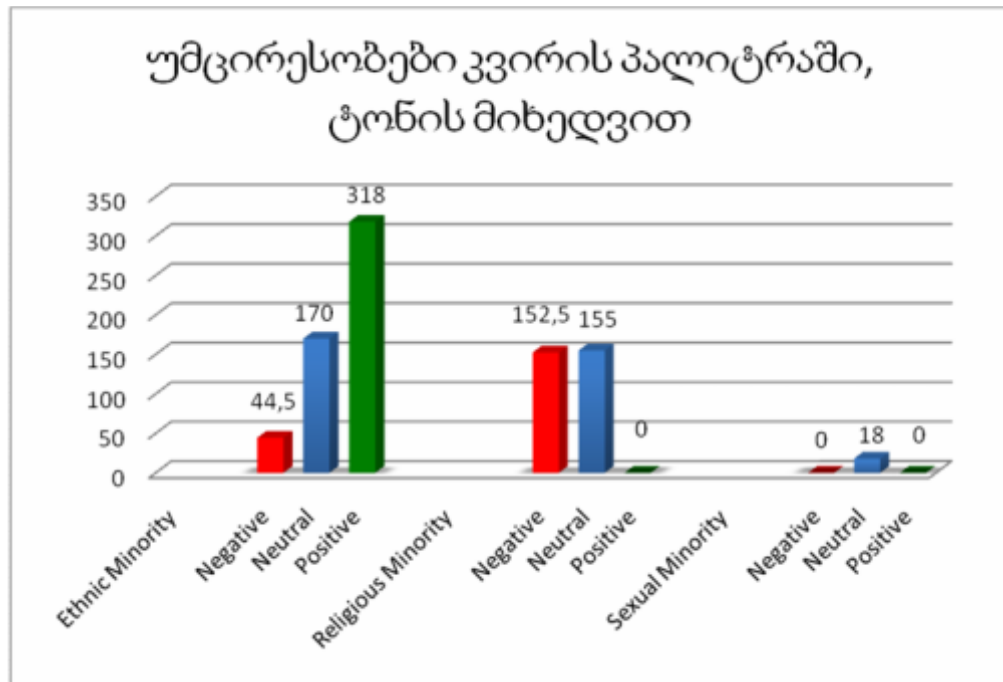
დიაგრამა 30

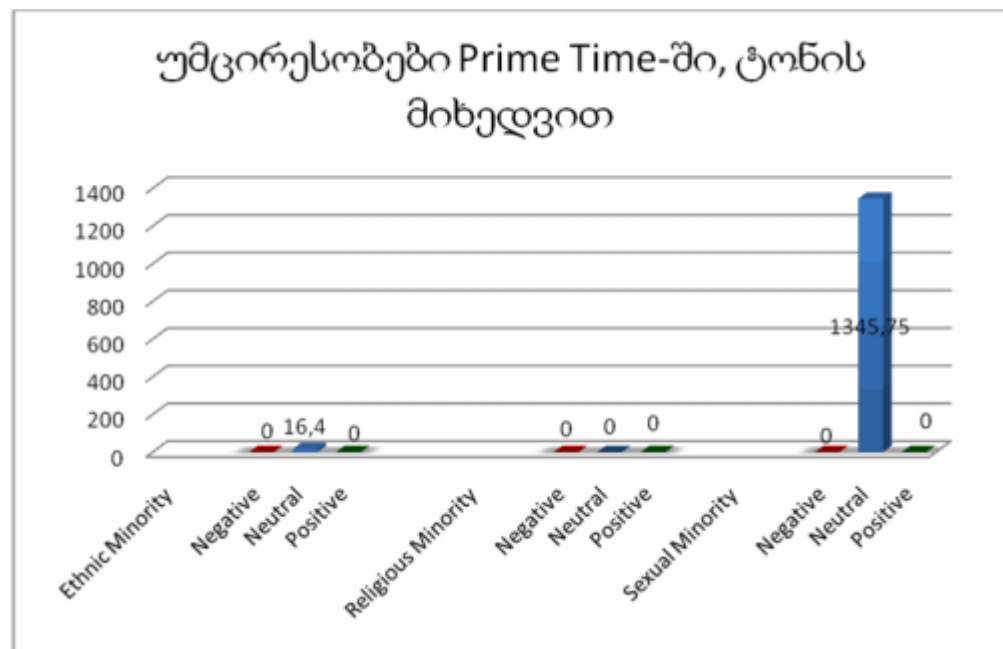
დიაგრამა 31

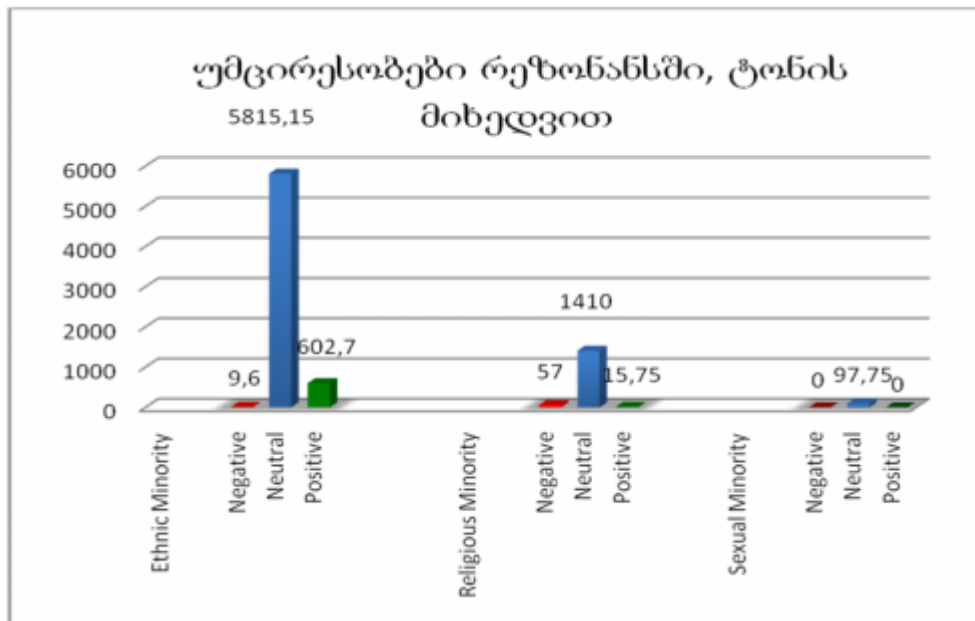
დიაგრამა 32

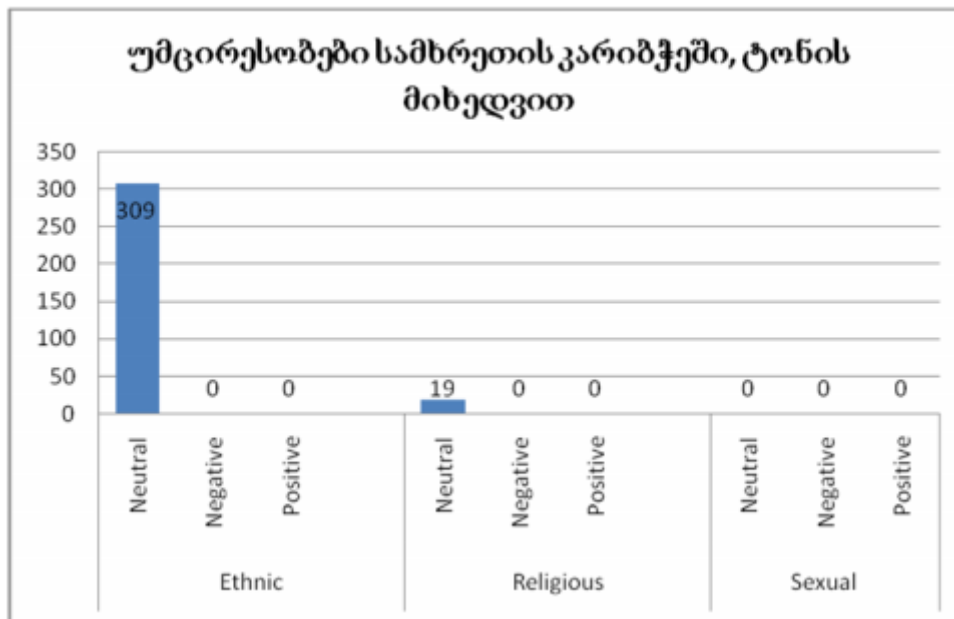
დიაგრამა33

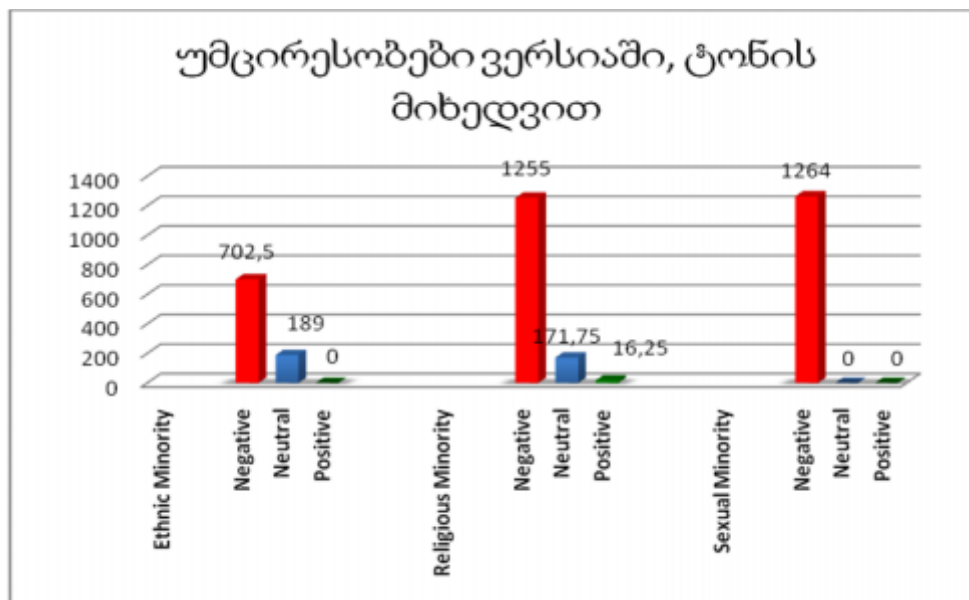
დიაგრამა34

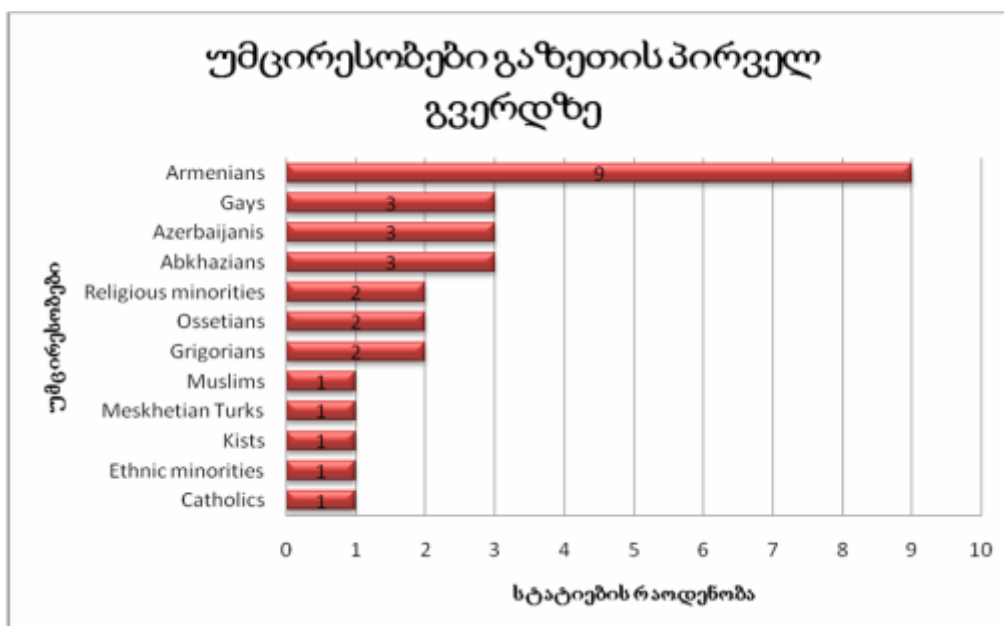
დიაგრამა 35

დიაგრამა 36

დიაგრამა 37

დიაგრამა 38